

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2000-2001

14 december 2000

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

Interpellatie van de heer Julien Libreht tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over politiek op school
Met redenen omklede moties

Vraag om uitleg van de heer Dirk Holemans tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de ongelijke kansen van vrouwen aan Vlaamse universiteiten

Vraag om uitleg van de heer Dirk De Cock tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het aantal vrouwelijke hoogleraren in het universitair onderwijs

Vraag om uitleg van mevrouw Riet Van Cleuvenbergen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het al dan niet dalen van inschrijvingen voor opleidingen verpleegkunde en verzorging in Vlaanderen

Vraag om uitleg van de heer Jan Van Duppen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over onderwijsmogelijkheden voor kinderen van asielzoekers in Arendonk

Vraag om uitleg van de heer Kris Van Dijck tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de situatie van kinderen van asielzoekers in het onderwijs

Vraag om uitleg van de heer Pieter Huybrechts tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de situatie van kinderen van asielzoekers in het onderwijs

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de uitvoering van de CAO V voor wat betreft de herziening van bepaalde weddeschalen

Vraag om uitleg van de heer Gilbert Vanleenhove tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de problematiek van revalidatietussenkomen tijdens de lessen voor leerplichtige leerlingen

Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

Donderdag 14 december 2000

VOORZITTER : De heer Gilbert Vanleenhove

– *De interpellatie wordt gehouden om 10.26 uur.*

Interpellatie van de heer Julien Librecht tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over politiek op school

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Librecht tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over politiek op school.

De heer Librecht heeft het woord.

De heer Julien Librecht : Mevrouw de minister, er is heel wat commotie ontstaan over politiek in het onderwijs. Vooral in periodes van electorale hoogspanning treedt dit verschijnsel sterk op de voorgrond. Enerzijds blijft men in het onderwijs zweren bij de politieke neutraliteit. Leerlingen mogen niet worden blootgesteld aan politieke propaganda. Men houdt aan het principe vast dat in de schoollokalen geen politieke activiteiten mogen worden georganiseerd.

Anderzijds sturen leerplannen steeds meer aan op politieke aandacht. Heel wat personen en instanties staan een grotere politieke vorming voor. De algemene tijdgeest brengt gevoelige veranderingen met zich mee. Dit resulteert in vaak positieve en pedagogisch verantwoorde nieuwe initiatieven binnen de schoolmuren. Ik denk aan politieke projecten met doorlichting van de partijprogramma's, politieke panels en tentoonstellingen, gefingeerde stembusgangen, themadagen waarbij leerlingen worden opgedeeld in partijen en hun programma moeten schrijven en verdedigen, provinciale debatreeksen binnen de lesuren voor de hogere secundaire klassen, politieke spelletjes, het ter beschikking stellen van uitvoerig politiek lesmateriaal onder de vorm van boeken, cd-roms en websites.

We hebben verleden week in de commissie voor Onderwijs kennisgemaakt met De kracht van je stem, van de VLOR. Dit is een van de meest overzichtelijke en evenwichtige handleidingen die ik ken. Ik denk hier aan de cd-rom "Wordt burgemeester van Kleingem", en de netwerksites van VZW Jeugdwerk. Om deze acties te rechtvaardigen steunt men op wetenschappelijke studies waaruit moet blijken dat gevoelens van politieke aliënering en politieke machteloosheid in dit land sterk aanwezig zijn. Jongeren zouden hier – meer dan volwassenen – onderhevig aan zijn.

Ik verwijs naar het onderzoek van de vakgroep sociologie van de VUB. Daarin wordt gesteld dat jongeren niet minder politiek geïnteresseerd zijn dan volwassenen, of even weinig. Jongeren zouden meer dan anderen blanco stemmen, wat toe te schrijven kan zijn aan hun gebrekkige politieke kennis. Ik verwijs naar de interessante theorie van Peter Thyssen in zijn doctoraal proefschrift over politieke aliënering. Hij stelt dat in dit land gevoelens van politieke aliënering en politieke machteloosheid sterk aanwezig zijn. Zowel interne als externe politieke machteloosheid zouden hierin meespelen. Interne aliënering zou veel te maken hebben met gebrek aan kennis. Deze gevoelens zouden gesublimeerd worden door deelname aan het verenigingsleven, aan de kerkgemeenschap of aan georganiseerde vrijzinnigheid, maar vooral door een grotere betrokkenheid van het onderwijs en allerlei instituten die sociale kennis verspreiden. Jongeren moet niet geleerd worden hoe instellingen gestructureerd zijn, maar wel hoe de macht werkt. Het gaat hier om de technologie van de politieke actie.

De grens tussen wat politiek nu wel en niet is, blijkt vaak erg vaag. Het begrip neutraliteit is vatbaar voor diverse en sterk uiteenlopende interpretaties. De geroemde neutraliteit kan snel worden overtreden. Politiek binnen de schoolmuren blijft een gevoelige zaak. De grens tussen de ideologische, filo-

Librecht

sofische, culturele en maatschappelijke betrokkenheid enerzijds en politiek anderzijds ligt moeilijk. Men stelt vaak een pedagogische krampachtigheid vast en een eenzijdigheid in uitvoering en in opzet.

Ik stel een vorm van intellectuele oneerlijkheid in de onderwijskundige vormgeving vast. Ik denk bijvoorbeeld aan het uitsluiten van steeds dezelfde politieke partij in panels en projecten, discussieronden of themadagen. Ik stel eveneens het eenzijdig toelaten of verwijderen van initiatieven al naargelang het programma of de ideologie vast. Ik doel ook op het gefingeerd aangeven van wetenschappelijke bedoelingen om politieke programma's in een verkeerd daglicht te plaatsen. Ik verwijs naar het cursusboek Nederlands, waarin leerlingen een overzicht krijgen van de technieken die politieke partijen gebruiken om hun doelpubliek te beïnvloeden. Hier is niets tegen in te brengen, behalve het feit dat men een bepaalde politieke partij viest.

Door middel van een vergelijkend studieproject literaire, wetenschappelijke en politieke taal wordt dit gelieerd aan minder fraaie taalkundige technieken van politieke beïnvloeding. Er wordt slechts één partij opgevoerd en die wordt stevast gelinkt aan politieke regimes uit het verleden.

Repetitie als typische indoctrinatietechniek en retorische vraagstelling, die eenzijdig en allesbehalve neutraal worden voorgesteld, zijn technieken die door alle politieke partijen worden gebruikt. Het is bijgevolg fundamenteel, pedagogisch en intellectueel oneerlijk om dit binnen de lessen op een allesbehalve neutrale wijze aan te bieden. Het feit dat een leerboek een lange tijd meegaat, versterkt in belangrijke mate het eenzijdig aspect van dit gegeven.

Het doel van deze inzet in de scholen zou moeten leiden tot politieke bewustwording en mondigheid. Het zou een totaalbeeld moeten geven van het pluralisme, van sociale sereniteit en van persoonlijke en pedagogische eerlijkheid.

Ik pleit ervoor dat de minister eerlijke stappen zou ondernemen opdat deze onderwijskundige activiteiten blijven passen in een pluralistisch pakket van sociale kennis, maatschappelijke mondigheid, waarden en vaardigheden in de meest strikte gelijkwaardigheid en neutraliteit.

Ik wil de minister de volgende vragen voorleggen. Welke houding neemt u aan inzake dit nieuw maat-

schappelijk en dus ook onderwijskundig gegeven? Is de minister van oordeel dat aan dit onderwerp een debat, of toch minstens een bezinning moet worden gewijd, gezien het belang van de gelijkheids-, neutraliteits- en evenwaardigheidsprincipes waarop iedere onderwijskundige verworvenheid steunt? Welke maatregelen worden er genomen om het beginsel van politieke neutraliteit in de scholen te bestendigen en eventueel aan de nieuwe maatschappelijke tendensen aan te passen?

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Pluralisme is enorm belangrijk, maar politieke partijen moeten de democratische basisregels respecteren. Zolang een aantal punten in het zeventigpuntenprogramma van een welbepaalde partij niet aan de democratische basisregels voldoen, zetten de vertegenwoordigers van die partij de zaken op hun kop als ze voor pluralisme pleiten.

De voorzitter : De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau : Politiek bedrijven is het uitoefenen van macht. En macht kan men omschrijven als de mogelijkheid om beleidsbeslissingen te nemen. In een verkiezingsperiode heerst er natuurlijk electorale koorts. De kerntaken van de scholen zijn duidelijk. Het kan niet dat de school leerlingen ertoe aanzet om te kiezen voor deze of gene partij. Een school is geen politieke partij, laat dat duidelijk zijn.

Wat kan politieke vorming op school betekenen? De leerlingen moeten een inzicht verwerven in de politieke structuren en hun werking. Dat moet correct worden uiteengezet. De laatste tijd pleit men er steeds meer voor om het vak filosofie te onderwijzen. Als men het op school over politiek heeft, dan moet dat eerder op een politiek-filosofische wijze gebeuren. De ethische aspecten moeten aan bod komen, en er moet worden gesproken over fatsoenlijke politiek. Leerlingen moeten begrijpen wat dat inhoudt.

De voorzitter : De heer Holemans heeft het woord.

De heer Dirk Holemans : Ik deel de mening van de heer Van Baelen. Scholen moeten het pluralisme bevorderen, en dus een veelheid van politieke partijen aan bod laten komen. Men moet uitleggen dat sommige partijen geen voorstander zijn van pluralisme, en reflectie eerder willen beperken dan bevorderen. Er moet worden gezegd wat bepaalde aspecten van het zeventigpuntenprogramma inhoudt.

Holemans

den. Het is mijns inziens dus niet problematisch dat die partij niet wordt uitgenodigd voor bepaalde activiteiten.

De voorzitter : De heer Suykens heeft het woord.

De heer Lucien Suykens : Ik wil nog een stap verder gaan. Wat in het onderwijs gebeurt is een terechtwijzing voor de politieke wereld. Misschien was het beter geweest als we sommige partijen gewoon hadden verboden, toen het nog kon.

De democratie moet zichzelf kunnen beschermen. Er wordt gepleit voor pluralisme en neutraliteit, maar om dat te realiseren moet men sommige partijen gewoon verbieden. Het onderwijs stelt op dat vlak een voorbeeld.

Mevrouw Marijke Dillen : Bedoelt u dan een partij waarvan kopstukken veroordeeld zijn voor zware criminele daden ?

De heer Pieter Huybrechts : Wil de heer Suykens het Vlaams Blok verbieden ?

De heer Lucien Suykens : Ja.

De voorzitter : Het antwoord is duidelijk.

De heer Pieter Huybrechts : Ik hoop dat dit wordt genoteerd. U mag erop rekenen dat dit een staartje zal krijgen. Het kan niet dat het Vlaams Parlement zo'n ondemocratische, dictatoriale maatregel zou goedkeuren.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, collega's, bij het eerste onderdeel van de vraag wil ik eerst een relativerende bemerking maken. Politieke vorming op school is helemaal geen nieuw gegeven. Scholen zijn nooit eilanden geweest waar de maatschappelijke werkelijkheid, de politiek inbegrepen, werd geweerd. Het is wel een feit dat mede door de invoering van de eindtermen er meer aandacht is voor politieke vorming op school. Zoals u terecht stelde, is er sinds kort ook meer didactisch materiaal voorhanden.

Het beleid over politieke vorming heeft onlangs wijzigingen ondergaan. De vaststelling dat jongeren gevoelens van aliënatie en machteloosheid ervaren tegenover de politiek heeft mee de overtuiging gevoed dat het onderwijs de expliciete taak

heeft tot burgerzin op te voeren. Burgerzin dekt de politieke aspecten van de samenleving, maar is toch ruimer dan dat. Burgerzin opbrengen betekent openstaan voor het politieke, economische, sociale en culturele leven van de samenleving en bereid zijn er deel aan te nemen.

De opvoeding tot burgerzin is een eindterm van de vakoverschrijdende doelstellingen van het secundair onderwijs. Scholen moeten de nodige inspanningen leveren opdat de leerlingen de eindtermen over opvoeding tot burgerzin realiseren. Deze eindtermen zijn al vastgelegd voor de eerste graad van het secundair onderwijs. De eindtermen voor de tweede en derde graad worden binnenkort voorgelegd aan het parlement. In het ontwerp van decreet zullen eindtermen voorkomen die onder meer gaan over mensenrechten, actief burgerschap en besluitvorming, democratische raden en parlementen, wereldburgerschap en maatschappelijke dienstverlening.

De regering vertrouwt op de bekwaamheid en goede trouw van leerkrachten en schoolbesturen bij de vormgeving van de eindtermen. Onenigheden zijn echter nooit uit te sluiten. In een steeds participatievere schoolcultuur, die de regering op allerlei manieren wil versterken, moet het mogelijk zijn dat verschillen in zienswijze over de vormgeving van bepaalde onderdelen van de eindtermen worden besproken.

De vrijheid van onderwijs is en blijft een van de grondrechten in ons onderwijsbestel. De overheid kan dus niet meer doen dan het formuleren van de minimale doelstellingen waarover een maatschappelijke consensus bestaat. De methodes waarmee die doelstellingen worden gerealiseerd, zijn een zaak van het schoolbestuur. Uw verwijten met betrekking tot pedagogische krampachtigheid, eenzijdigheid en oneerlijkheid laat ik voor uw rekening. Ik zou u willen vragen niet te overdrijven.

De vorming tot burgerzin is dus wel degelijk al het voorwerp geweest van een democratisch debat. Alle ontwerpen van eindtermendecreten worden aan het advies van de VLOR en de SERV onderworpen, en uiteraard kunnen in het parlement alle mogelijke bedenkingen en voorstellen aan bod komen. Bij de voorbereiding van de eindtermen voor de eerste graad van het secundair onderwijs werd een zeer ruim maatschappelijk debat georganiseerd. De resultaten van dat debat werden gebundeld in een rapport dat openbaar is.

Bij de voorbereiding van de eindtermen blijft steeds een cruciaal criterium dat het moet gaan om

Vanderpoorten

kennis, vaardigheden en attitudes waarvan er een ruime maatschappelijke consensus over bestaat en dat ze behoren tot datgene dat alle leerlingen moeten kunnen of kennen om maatschappelijk te functioneren. Deze maatschappelijke consensus kan onder meer blijken uit internationale verdragen die door ons land zijn goedgekeurd. Ik verwijs in dit verband onder meer naar het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Recent wetenschappelijk onderzoek heeft geleid tot de conclusie dat er over de eindtermen inzake burgerschapseducatie een ruime maatschappelijke consensus bestaat. Dit blijkt zowel uit de literatuurstudie als uit een bevraging van vertegenwoordigers van het maatschappelijke middenveld.

Het neutraliteitsbeginsel mag niet verkeerd worden opgevat en bestaat trouwens enkel in het Gemeenschapsonderwijs. De centrale raad van de ARGO legde de neutraliteitsverklaring vast, in uitvoering van het bijzonder decreet van 19 december 1988. Dit houdt niet in dat leerkrachten hun persoonlijk engagement niet mogen doen kennen, maar zij dienen zich daarbij steeds te onthouden van elke vorm van indoctrinatie. Alle uitdrukkingen die kwetsend kunnen overkomen voor andersdenkenden, worden vermeden. De democratie, de eerbied voor minderheden, de actieve verdraagzaamheid en de eerbied voor de rechten van de mens maken integraal deel uit van het project van het Gemeenschapsonderwijs en zijn niet strijdig met de verplichting tot neutraliteit. Het is duidelijk dat naarmate een bepaalde overtuiging verder verwijderd is van deze eerbied voor de rechten van de mens, van verdraagzaamheid en van pluralisme, het moeilijker wordt om tegelijk de eindtermen rond burgerschap te halen, en toch alle overtuigingen op een gelijke wijze aan bod te laten komen.

In alle scholen geldt wel een verbod op politieke activiteit, wat niet mag worden verward met de neutraliteitsverplichting van het gemeenschapsonderwijs. Het verbod op politieke activiteit, dat wordt opgelegd door artikel 41 van de schoolpactwet, verbiedt politieke propaganda ten opzichte van de leerlingen binnen de onderwijsinstelling. Iedereen die oordeelt dat deze plicht is geschonden in een bepaalde school, kan tegen deze school een klacht indienen bij de Commissie Laakbare Praktijken. Men zal uiteraard een activiteit die past binnen de nastreving van de eindtermen rond burgerschapseducatie niet beschouwen als een verboden politieke activiteit in de zin van de Schoolpactwet.

Ik ben het er met u over eens dat het behalen van die eindtermen een vrij complex gegeven is. Enerzijds gaat het over kennisverwerving, maar anderzijds ook over de manier waarop macht werkt. Dat moet eveneens in overweging worden genomen. Jongeren moeten dit ook leren en moeten terzake een attitude verwerven vanaf de basisschool. Daarom zijn we sterke voorstanders van die participatieve schoolcultuur, waarbij men met jongeren reeds op heel jonge leeftijd een debat aangaat. Daarbij wordt hen geleerd wat overleg en discussie is en wat de gevolgen kunnen zijn van besluitvorming, ook voor hen, bijvoorbeeld als er verkeerde beslissingen werden genomen. Dit alles maakt een deel uit van dit gegeven.

In bepaalde lessen, meer specifiek de lessen geschiedenis, wordt op een bepaald ogenblik natuurlijk ook gesproken over de actuele geschiedenis van België en worden bijvoorbeeld ook partijprogramma's toegelicht. Dat hoort bij de leerstof. U mag het verantwoordelijkheidsgevoel van leerkrachten terzake niet onderschatten. Gelukkig doen leerkrachten dit in het algemeen zonder problemen, op een zeer objectieve en neutrale manier.

Af en toe zijn er problemen die dan de pers halen. Deze problemen kunnen echter van beide zijden komen : dat wil ik toch ook even benadrukken. Deze problemen moeten natuurlijk worden vermeden, maar ze zijn echt heel uitzonderlijk. Ik meen dat u terzake overdrijft.

Ook de door u geponeerde eenzijdigheid bij debatten mag niet worden overdreven. Zelf heb ik naar aanleiding van de verkiezingen van vorig jaar deelgenomen aan een aantal debatten. Scholen pakken dit op een heel diverse manier aan. Sommige nodigen één of enkele sprekers uit, andere nodigen alle politieke partijen uit, waarbij ik 'alle' beklemtoon. Mijnheer Librecht, u moet dit dus zeker niet veralgemenen.

Terzake is er een hele evolutie gaande. Op sommige plaatsen heeft dit inderdaad tot debatten geleid, maar het lijkt me niet verkeerd dat wordt gediscussieerd over de vraag hoe dit moet worden aangepakt. Ik stel dan vast dat de grootste bekommernis van de scholen de vraag betreft hoe ze terzake de objectiviteit kunnen bewaren.

Zwijgen over politiek is niet meer in overeenstemming met wat gebeurt in de maatschappij en zou in feite wijzen op een gebrek aan aansluiting van het onderwijs op de maatschappij. Ik begrijp dat dit op sommige plaatsen tot discussies kan leiden, maar ik

Vanderpoorten

meen dat u sommige dingen te ongenueanceerd voorstelt.

De voorzitter : De heer Librecht heeft het woord.

De heer Julien Librecht : Ik dank de minister voor haar antwoord. Ik heb niet beweerd dat politiek in het onderwijs een nieuw gegeven is, ik heb slechts gezegd dat er terzake een sterke beweging is, vooral in tijden van politieke hoogspanning, waardoor nieuwe initiatieven terzake merkbaar zijn in de scholen.

Ik heb getracht deze interpellatie zo evenwichtig mogelijk naar voren te brengen. Ik betreur dan ook bepaalde reacties erop in deze commissie.

Met redenen omklede moties

De voorzitter : Door de heer Librecht en door de heer Van Dijck werden tot besluit van deze interpellatie met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Dirk Holemans tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de ongelijke kansen van vrouwen aan Vlaamse universiteiten**Vraag om uitleg van de heer Dirk De Cock tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het aantal vrouwelijke hoogleraren in het universitair onderwijs**

De voorzitter : Aan de orde zijn de samengevoegde vragen om uitleg van de heer Holemans tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de ongelijke kansen van vrouwen aan Vlaamse universiteiten en van de heer De Cock tot minister Vanderpoorten, over het aantal vrouwelijke hoogleraren in het universitair onderwijs.

De heer Holemans heeft het woord.

De heer Dirk Holemans : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte leden, in december 1999 kaartte ik in deze commissie voor het eerst aan dat vrouwen zeer ongelijke promotiekansen hebben aan onze universiteiten. U antwoordde toen dat de VRWB zich over deze kwestie buigt.

Een half jaar later verscheen er een treffende vrije tribune over dit probleem, die door meer dan zestig personen uit diverse universitaire organisaties werd gesteund. Op basis daarvan stelde ik een nieuwe vraag. Toen antwoordde de minister dat ze er bij de VRWB op zou aandringen dat die zijn advies klaar zouden hebben tegen het nieuwe academiejahr.

De raad leverde zijn rapport inderdaad af op 28 september van dit jaar, en we ontvingen het op 20 november. Het advies bevatte onder meer een studie ter onderbouw, die zeer verhelderend was. Op dit ogenblik is er bij de studenten sprake van een 50-50-verhouding tussen mannen en vrouwen, maar met elke trede op de academische ladder vallen er steeds meer vrouwen af. In feite gaat het hier over een echte brain drain. De groep van 84 buitengewoon hoogleraren in Vlaanderen telt maar één vrouw. Dat spreekt boekdelen. Ook de situatie bij de Academie voor Wetenschappen is tekenend : dit is een echt mannenbastion. Ik blijf erbij dat deze situatie ronduit onaanvaardbaar is aan de vooravond van de eenentwintigste eeuw.

Het VRWB-advies en de bijbehorende studie zijn zeer interessant. Zeer terecht stelt men dat men zich niet kan verschuilen achter het generatie-effect. Het is inderdaad zo dat er tien tot twintig jaar geleden minder vrouwen aan de universiteit studeerden, maar dit blijkt niet het enige verklarende element te zijn. Dit is geen typisch Vlaams probleem, maar uit een artikel in Science blijkt dat Vlaanderen toch wel heel slecht scoort, zelfs in vergelijking met andere landen in Europa.

Het VRWB-advies stelt dat we dringend aan een inhaalbeweging toe zijn. Er worden een aantal mogelijkheden opgesomd. De bewering dat de universiteit een enorm prestatiegebonden instelling is, heeft me getroffen. De prestatiedruk en concurrentie neemt steeds meer toe. De kwaliteit van het werk kan worden bevorderd door onthaasting. Een andere maatregel is het mogelijk maken van loopbaanonderbreking, naar analogie met de Vlaamse ambtenaren. Belangrijk is de evaluatie van de publicaties. Het evenwicht tussen kwaliteit en kwantiteit moet in rekening worden gebracht.

Holemans

Ten slotte moeten mannen en vrouwen over het algemeen worden aangespoord om hun werk en hun leven meer harmonieus met elkaar te combineren. Ik was zeer getroffen door een laatste aanbeveling in de studie. Men zou namelijk een discussie moeten aangaan over een breder begrip van de kwaliteit van wetenschap: 'Er is aandacht gewenst voor de bijdrage aan de maatschappelijke ontwikkeling en het inspelen op maatschappelijke vragen en behoeften.' Ik ben daar zeer in geïnteresseerd. Dit is een terechte stelling.

Mevrouw de minister, welke voorstellen van de VRWB acht u haalbaar? Ik ben voorstander van een incentivebeleid. Voor evaluatie moeten we ruim de tijd nemen, want we kunnen dit niet in één of twee jaar realiseren.

De voorzitter: De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock: Mevrouw de minister, midden november verscheen in Science een studie die treffende cijfers aan het licht brengt. Vlaanderen scoort het minst goed in Europa voor zijn percentage vrouwelijke hoogleraren. Alleen Nederland doet het nog slechter. Slechts 5,1 percent van onze hoogleraren is een vrouw. In Science wordt gesproken over een 'dramatische' afwezigheid van vrouwen in academische topposities.

Kunt u dit cijfer bevestigen? Hebt u daar een verklaring voor? Welke initiatieven kunt u nemen om dat aantal vrouwelijke hoogleraren te doen toenemen? Is hierover overleg mogelijk met de minister van Gelijke Kansen?

De voorzitter: Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen: Ik wil eveneens vragen wat u met de VRWB-studie zult doen. Is eenzelfde studie mogelijk in de hogescholen en de rest van het hoger onderwijs? In hoeverre moet niet worden gesleuteld aan de voorwaarden om te doctoreren? Blijkbaar haken heel wat mensen af tijdens hun doctoraat door een aantal beperkingen en de hoge druk. Misschien kunt u met de sector zelf gaan praten.

De voorzitter: Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten: Mijnheer de voorzitter, collega's, dit boeiende thema vormt geen geïsoleerd probleem van de universiteiten.

Het is een maatschappelijk fenomeen. Ik heb verschillende studiedagen over het onderwerp bijgewoond, meer specifiek over de problematiek aan de universiteiten. Ik moest tot mijn spijt vaststellen dat het publiek vrijwel uitsluitend uit vrouwen bestond. Dat is niet de bedoeling.

Het percentage van 5,1 percent vrouwelijke gewoon hoogleraren voor Vlaanderen wordt in verschillende publicaties bevestigd. De statistische gegevens over het personeel aan de Vlaamse universiteiten van de VLIR tonen aan dat de vrouwelijke ondervertegenwoordiging zich ook al vroeger in de carrière situeert. Waar het aandeel vrouwelijke studenten de 50 percent momenteel overstijgt, stelt men vast dat het aantal vrouwen sterk afneemt naarmate men opklimt in het academisch corps. Het aantal vrouwelijke hoogleraren zal langzaam verhogen door natuurlijke doorstroming.

De Vlaamse universiteiten presteren momenteel inderdaad slecht wat betreft het aantal vrouwelijke hoogleraren, maar in de meeste Europese landen is de toestand niet veel beter. Het lage aantal vrouwelijke hoogleraren is een gevolg van een complex van factoren, die elk op hun beurt een ondervertegenwoordiging van vrouwen bewerkstelligen. Er zijn dus verschillende oorzaken voor het probleem. In sommige Europese landen werden reeds maatregelen genomen door de overheid en door de universiteiten om het aandeel van de vrouwen in het academisch corps te versterken. Dit verklaart mogelijk waarom er in deze landen reeds een verhoging van het aantal vrouwelijke hoogleraren vast te stellen is.

Ik heb het VRWB-advies met grote belangstelling gelezen, en een belangrijk deel van de aanbevelingen acht ik haalbaar. Terecht wordt opgemerkt dat het probleem van de ondervertegenwoordiging van vrouwen te wijten is aan een complex geheel van factoren, en dat er ook een cultuurwijziging noodzakelijk is. Laat mij echter vooraf dit stellen: ik heb dit dossier met universitaire verantwoordelijken reeds uitgebreid besproken. Ze zijn zich bewust van het probleem en hebben reeds stappen ondernomen in de goede richting. De ene universiteit is daarin verder gevorderd dan de andere, maar ze beseffen ten volle dat geen talent verloren mag gaan. Bovendien hebben onze instellingen een ruime autonomie en heeft het verleden geleerd dat van boven opgelegde maatregelen die niet steunen op een consensus, bijna altijd een slag in het water zijn. Het komt er dus vooral op aan een mentaliteitswijziging tot stand te brengen, en dat is veel moeilijker dan een decreet of een besluit schrijven.

Vanderpoorten

Het is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de universiteiten zelf om iets aan het probleem te doen. Het behoort essentieel tot hun taak om maatschappelijke evoluties op de voet te volgen. Een wijziging in bedrijfscultuur vraagt een engagement van de top, maar ook van alle personeelsleden. Daarom zal ik aan de universiteiten, die dat nog niet hebben gedaan, vragen een gelijkekansenbeleid uit te werken en hun engagement daarin duidelijk aan te tonen.

Ik heb vorig jaar de voorstelling van het gelijkekansenbeleid van de KUL bijgewoond. Dat was boeiend en indrukwekkend. De vrouwelijke hoogleraren zeiden zelf dat ze het niet makkelijk hebben door hun minderheidspositie. Het aanstellen van een 'adviseur gelijke kansen' binnen elke universiteit is een van de mogelijke maatregelen. Gelet op de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de universiteiten, lijkt het mij voor de hand te liggen dat de universiteiten zelf rapporteren over de bereikte effecten. Bij de herziening van de regelgeving op de universitaire jaarverslagen, die momenteel wordt voorbereid, zal dit aspect niet uit het oog worden verloren. Dit op zich moet de universiteiten stimuleren snel en effectief werk te maken van een gelijkekansenbeleid.

De VRWB merkt op dat er in de komende periode een grote turn-over van personeel aan de universiteiten zal zijn omdat heel wat leden van het academisch korps op pensioen zullen gaan. De stijging van de middelen van het Bijzonder Onderzoeksfonds en van de werkingsuitkeringen moet bovendien toelaten om het ZAP-kader verder uit te breiden. De universiteiten staan hier dus voor een unieke kans om meer vrouwen te benoemen en hun academisch personeelsbestand te vervrouwelijken, mits evenwel het behoud van de noodzakelijke kwaliteitsstandaarden.

In de recent door de Vlaamse regering genomen beslissing over de oprichting van steunpunten voor beleidsrelevant onderzoek, wordt in een steunpunt Gelijkekansenbeleid voorzien. Binnen dit steunpunt kan bijzondere aandacht gaan naar onderzoek over gelijke kansen voor vrouwen, ook voor vrouwen in de wetenschap. Hierover zal ik nog nader overleg plegen met de minister van Gelijke Kansen. Ook het nieuw op te richten steunpunt 'O&O statistieken' zou eventueel een bijdrage kunnen leveren via statistisch materiaal in verband met kwaliteit van onderzoek en genderneutraliteit.

Het FWO nam een aantal interessante maatregelen in het kader van zijn gelijkekansenbeleid. De mandaten van postdoctoraal onderzoeker die bij een onderbreking van tenminste drie maanden van de beroepsuitoefening wegens zwangerschaps-, borstvoedings-, ouderschapsverlof, palliatief verlof of langdurige ziekte verlengd werden tot 31 december, worden automatisch verder verlengd tot het einde van het academiejaar. Eenzelfde verlenging is eenmaal mogelijk voor aspiranten van het FWO. Op die manier krijgen vrouwelijke onderzoekers tijd en ruimte om de draad van hun onderzoek op te nemen en hun wetenschappelijk curriculum verder uit te bouwen om op voet van gelijkheid te solliciteren voor een mandaat van postdoctoraal onderzoeker.

Het lijkt vanzelfsprekend dat de universiteiten het voorbeeld van het FWO volgen en deze maatregelen veralgemenen voor alle mandaten en nog verder uitbouwen. Het gaat hier meer bepaald over het verlengen van mandaten met de niet-gepresteerde periode en verder tot het einde van het academiejaar of het moment waarop een nieuw mandaat kan ingaan, de mogelijkheid van uitstel voor hernieuwing van een mandaat en een versoepeling van de leeftijdsgrenzen. Er moeten ook oplossingen worden uitgewerkt om vrouwen die in een project werken dezelfde kansen te geven.

Binnen de universiteiten bestaat er momenteel de mogelijkheid om een assistentschap met een zevende jaar te verlengen in uitzonderlijke omstandigheden. Deze verlenging zou automatisch kunnen worden toegestaan indien een vrouwelijke assistente zwanger is geweest tijdens haar mandaat.

De universiteiten moeten erover waken dat de criteria voor benoeming en bevordering van personeelsleden genderneutraal zijn. Ik denk bijvoorbeeld aan het gewicht dat wordt toegekend aan langdurige verblijven aan buitenlandse instellingen.

De meningen over positieve discriminatie in de academische wereld zijn verdeeld. In sommige landen zoals Denemarken is een beleid van tijdelijke positieve discriminatie succesvol geweest. Aan de universiteiten zou ik daarom willen vragen het volgende idee in overweging te nemen. In afwachting dat allerlei andere maatregelen effect hebben op het terrein – de meeste maatregelen hebben pas na lange tijd effect – zou het nuttig kunnen zijn een aantal extra postdoc-plaatsen te creëren voor uitmuntende vrouwen. Die zouden in intra- of in interuniversitaire competitie verdeeld kunnen worden en voorbehouden zijn voor vrouwen die reeds

Vanderpoorten

een postdoc-onderzoekscarrière van zes jaar achter de rug hebben. Hierdoor zou de concurrentiepositie van die vrouwen versterkt worden bij aanstellingen als lid van het zelfstandig academisch personeel.

Ik zal dit dossier en in het bijzonder dit laatste punt met de rectoren bespreken tijdens mijn volgende onderhoud. Ik zal proberen het debat daarover binnen de universiteiten intenser te doen plaatsvinden. Het komt erop aan de cultuur en de mentaliteit te wijzigen. Kwaliteit van het leven wordt bovendien op een andere manier ervaren door vrouwen dan mannen. De idee van een carrière is anders. Omgekeerde problemen doen zich voor in andere niveaus van het onderwijs, ook in de zorgensector. In basisscholen zijn 70 tot 80 percent van de leerkrachten vrouwen. 80 of 90 percent van de directeurs zijn dan weer mannen. Dat is geen gezonde situatie.

Ook in toporganisaties word ik bijna altijd uitsluitend met mannen geconfronteerd. Ik denk daarbij aan de VLOR, de VLIR, Vlhora, de vakbonden, koepels, enzovoort. Ik vind dat jammer. De debatten zouden anders verlopen indien er een meer gemengd publiek is. We moeten dat proberen te veranderen, maar het zal erg moeilijk zijn om dat met concrete maatregelen te doen.

De voorzitter : De heer Holemans heeft het woord.

De heer Dirk Holemans : Ik dank de minister voor haar antwoord. Het is inderdaad geen geïsoleerd probleem. De cijfers van de universiteiten bevestigen dat ze hier een bijzondere positie innemen en nog steeds in een ivoren toren zitten. Ze hebben zich te lang afgesloten van de maatschappelijke realiteit, zeker als we weten dat de universiteiten in belangrijke mate van overheidsmiddelen leven.

De minister heeft gelijk als ze wijst op de autonomie van de universiteiten. Men moet in de eerste plaats de mentaliteit proberen te veranderen door gesprekken. Autonomie kan echter niet betekenen dat er geen maatregelen worden genomen indien ze de problematiek naast zich neerleggen. Ik hoop dat de minister in haar gesprekken tot een concreet engagement kan komen van de rectoren. Er moet toch wat politieke druk zijn zodat universiteiten zich aanpassen aan de wijzigende maatschappelijke omstandigheden.

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : Ik dank de minister voor haar uitgebreid antwoord. Ik ben blij dat ze het maatschappelijk breder opentrekt. We constateren dat er in het lager onderwijs te weinig onderwijzers zijn en dat er aan de universiteiten te weinig vrouwelijke hoogleraren zijn. We moeten daar een paar incentives geven. We zullen dat in de toekomst blijven opvolgen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Riet Van Cleuvenbergen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het al dan niet dalen van inschrijvingen voor opleidingen verpleegkunde en verzorging in Vlaanderen

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Van Cleuvenbergen tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het al dan niet dalen van inschrijvingen voor opleidingen verpleegkunde en verzorging in Vlaanderen.

Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, om alle maatregelen die genomen zijn in het sociaal akkoord van de socialprofitsector nu en in de toekomst uit te voeren, zijn in de eerste plaats extra handen nodig, zowel in de verpleging als in de verzorging.

Daarom is het belangrijk dat we de evoluties van het aantal leerlingen in deze opleidingen volgen, temeer omdat de dalende trend zich lijkt voort te zetten. Ik heb ondertussen meer cijfergegevens binnen en ik relateer daarom enigszins deze laatste zin. Er blijkt ten opzichte van vorig jaar een lichte stijging te zijn op het vlak van de inschrijvingen. Als we die cijfers echter vergelijken met die van twee of drie jaar geleden, dan is er nog steeds een daling.

Uit een eigen bevraging leerde ik dat weinig leerlingen van het beroepsonderwijs voor een richting 'Verzorging' kiezen. Ook het aantal zevendejaarsstudenten daalt lichtjes. Het vierdegraadsonderwijs vertoont volgens mijn informatie een dalende trend. Dat blijkt echter niet zo te zijn.

De cijfers worden echter vaak vervalst, omdat de zogenaamde brugopleidingen overal worden bijge-

Van Cleuvenbergen

teld. Die brugopleidingen zijn in het leven geroepen in opdracht van en betaald door de VDAB. Het was een eenmalige inhaaloperatie waarbij het ging om zeshonderd mensen die voor verpleegkundige studeerden. Die mensen worden meegeteld in de cijfers.

Bovendien blijkt het moeilijk te achterhalen of het om opleidingen van 120 studiepunten gaat of om opleidingen van 60 studiepunten. Die details worden niet altijd gegeven. Toch zijn deze gegevens belangrijk voor de verdere opvolging van de kwestie.

Met het beroep van verpleegkundige zijn er reeds een decennium problemen. Bovendien zullen er onder invloed van de social-profitakkoorden enerzijds en de demografische evoluties anderzijds nog meer gekwalificeerde mensen in de zorgsector nodig zijn. Daarom is het belangrijk dat de cijfers worden opgevolgd, zodat er een degelijk beleid kan worden gevoerd. De federale commissie Medisch Aanbod oriënteert zich trouwens op deze cijfers om in bepaalde opleidingen het aantal studenten te beperken.

Ik had dus graag wat meer informatie gekregen over het aantal leerlingen in de richting Verzorging en over het aantal verpleegkundestudenten. Is het mogelijk deze cijfers per regio te geven? Hoe is het gesteld met de opleidingen die in deze context door de VDAB worden verschaft? Volgen de huidige cijfers van de instroom van studenten de prognoses? Welke conclusies dienen zich aan? Zijn er over de evoluties regelmatige contacten met andere federale en Vlaamse ministers?

De voorzitter : De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Ik apprecieer het ten zeerste dat mevrouw Van Cleuvenbergen deze problematiek regelmatig ter sprake brengt. Ik denk inderdaad dat er heel wat knelpunten in dit dossier zitten. De te kleine instroom is er daar een van.

Ik wil me echter in het bijzonder aansluiten bij de vraag over de VDAB-opleiding. Voldoet die opleiding aan de criteria?

De voorzitter : De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau : Er is een al te grote versnippering in de onderwijsverstrekking met betrekking tot deze materie. Ik heb ook vragen over het

kwalitatieve niveau van de VDAB-opleiding. Een onderzoek zou hier op zijn plaats zijn.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, collega's, de situatie van de verpleegkundigen heeft het afgelopen jaar mijn volle aandacht gekregen, onder andere omdat ze hier regelmatig wordt aangekaart. Ook minister Vogels klampt mij vaak aan met vragen in dit verband.

Wij hebben deelgenomen aan het overleg met de federale minister van Volksgezondheid en met de bevoegde ministers uit de Duitstalige Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Dit overleg was de aanleiding voor de ondertekening van het convenant over de opleiding van verpleegkundigen in juni 2000. Bovendien heeft het overleg ook geleid tot een positieve inspanning van de Vlaamse hogescholen en de Vlaamse secundaire scholen die een vierdegraad beroepsonderwijs organiseren, om ongeveer 300 kandidaten op te nemen die op basis van het sociaal akkoord van 1 maart 2000 betreffende de non-profitsector een opleiding als verpleegkundige mochten beginnen. De hogescholen hebben op basis van het convenant reeds een brugprogramma georganiseerd om gediplomeerde verpleegkundigen toe te laten het diploma van gegradueerde verpleegkundige te behalen. Deze laatste maatregel verhoogt uiteraard het aantal verpleegkundigen niet, maar betekent wel een mogelijke opwaardering van een bepaalde groep die zich nu in bepaalde aspecten van het beroep kan bekwaamen.

Ik zal nu slechts enkele belangrijke cijfers geven, maar ik zal een volledige lijst per provincie aan de commissiesecretaris overmaken. De situatie in het eerste jaar opleiding aan de hogescholen is de volgende. Er zijn 1687 reguliere studenten en 55 studenten onder het regime van het sectoraal akkoord. Samen zijn dit 1742 inschrijvingen. Voor het schooljaar 1999-2000 waren dat er slechts 1723. Deze cijfers tonen aan dat het aantal eerstejaarsstudenten ongeveer constant is gebleven. Dat betekent dat de neerwaartse tendens van de afgelopen jaren is gestopt. Hopelijk blijft dit in de toekomst zo.

Er zijn verschillen van provincie tot provincie, waarbij de daling van Limburg opvalt tegenover de stijging in Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen. Het is aangewezen eens te bekijken waarom er dergelijke regionale verschillen zijn. Hebben ze te

Vanderpoorten

maken met de inplanting van de scholen of met het aanbod ?

Deze gegevens zijn echter opgesteld op basis van de provincie als vestiging van de hogeschool. Ze zeggen dus niets over de provincie van herkomst van de studenten zelf. Een verdere analyse is niet mogelijk zonder de privacy van de studenten te schenden. We weten wel dat 56 van de reguliere studenten studeren in de hoedanigheid van voltijds werkzoekende die door de VDAB wordt ondersteund in de context van een knelpuntenberoep.

De situatie van het eerste jaar van de opleiding in de vierde graad van het secundair beroepsonderwijs is als volgt. We tellen 1506 reguliere leerlingen en 239 leerlingen onder het regime van het sectoraal akkoord, samen goed voor 1745 inschrijvingen. In 1999-2000 waren er dat 1400. Hier merken we duidelijk dat het aantal reguliere leerlingen in het eerste jaar met 106 toegenomen is, terwijl er nog eens 239 bijkomen door de toepassing van het sectoraal akkoord. Men kan dus zonder meer stellen dat deze actie resultaat heeft opgeleverd.

De stijging treedt overal op, maar is vooral duidelijk merkbaar in Antwerpen, Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant. Analooq aan wat in de hogescholen gebeurt, weten we dat in het eerste jaar van de vierde graad 97 werkzoekenden te vinden zijn onder het regime van de VDAB.

Voor wat de opleiding 'Verzorging' van het secundair beroepsonderwijs betreft, volgen hier de globale cijfers voor het vijfde, zesde en zevende specialisatiejaar samen. Het totaal aantal leerlingen evolueert van 7581 naar 7536, met een heel lichte daling in Oost-Vlaanderen. Voor deze opleidingen kunnen we dus spreken van een status-quo.

Vanuit de opleiding zelf zijn geen prognoses gemaakt over de evolutie van het aantal inschrijvingen. Daarover is wel overlegd met alle actoren. Het was moeilijk te voorspellen welk effect de reeds vermelde maatregelen zouden hebben.

De federale overheid plant een groots opgezette promotiecampagne voor het academiejaar 2001-2002. Wij zullen daaraan meewerken. Binnenkort volgen er nog een aantal overlegvergaderingen, waarin iedere geleding zal bepalen hoe ze specifiek kan bijdragen tot de pogingen om het aantal kandi-

daten voor de opleiding tot verpleegkundige op te voeren.

Er zijn een aantal vragen gesteld over de kwaliteit van de VDAB-opleiding. Er zijn me geen problemen gesignaleerd, maar ik wil dat wel eens nader bekijken.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Het systeem van de VDAB houdt in dat men met steun van de VDAB of gestimuleerd door de VDAB in het reguliere onderwijs terechtkomt. In feite is er sprake van kwaliteitsbewaking en is er niet echt een probleem.

Mevrouw de minister, u wilde het probleem van de kwaliteitsbewaking met de federale regering bespreken, terwijl dit eigenlijk een Vlaamse bevoegdheid is. Ik denk vooral aan de brugopleidingen. Bepaalde scholen bereiken massaal studenten, maar anderen niet omdat de programma's onderling erg verschillen. Ik hoop dat u dit probleem in het kader van de kwaliteit zult blijven opvolgen.

Het dieptepunt is blijkbaar bereikt, maar ik pleit voor een realistische aanpak. Door de instroom als gevolg van de extra maatregelen zijn deze cijfers eenmalig. De zogenaamde ziekenhuisassistenten, een opleiding van twee jaar, die nu op kosten van de gemeenschap een derde jaar kunnen volgen om een volwaardige verpleegkundige te kunnen zijn, zijn hiervan een voorbeeld.

De stijgingen in het vierdegraadsonderwijs zijn te danken aan het feit dat de vierde graad blijft bestaan en dat de mensen aan het werk kunnen blijven. Dit is een goede zaak.

De promotiecampagne alleen is niet voldoende om een instroom te blijven verzekeren. Wel moet er worden aan meegewerkt en moet ze gericht zijn naar toekomstige leerlingen, reeds op vrij jonge leeftijd, namelijk 14 à 15 jaar. Het zou goed zijn hierover onderzoek te doen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jan Van Duppen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over onderwijsmogelijkheden voor kinderen van asielzoekers in Arendonk

Vraag om uitleg van de heer Kris Van Dijck tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de situatie van kinderen van asielzoekers in het onderwijs

Vraag om uitleg van de heer Pieter Huybrechts tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de situatie van kinderen van asielzoekers in het onderwijs

De voorzitter : Aan de orde zijn de samengestelde vragen om uitleg van de heer Van Duppen tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over onderwijsmogelijkheden voor kinderen van asielzoekers in Arendonk en van de heren Van Dijck en Huybrechts tot minister Vanderpoorten, over de situatie van kinderen van asielzoekers in het onderwijs.

De heer Van Duppen heeft het woord.

De heer Jan Van Duppen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, zoals u weet heeft federaal minister Vande Lanotte, met het oog op een efficiënte aanpak van het asielbeleid, in goede en veilige opvang voorzien voor mensen op de dool. Voor tijdelijke opvang werd een beroep gedaan op de oude gebouwen van de militaire basis te Arendonk. Begin januari zou het om een groep van 48 mensen gaan, eind februari om een 150-tal, tegen de zomer om 300 met een maximum van 600 personen. Het gaat om een tijdelijke opvang en wellicht ook om een grote groep van kinderen.

In Kapellen zouden, op een totaal van 400 à 450 mensen, 200 kinderen verblijven. Het gaat waarschijnlijk niet om alleenstaande kinderen of kinderen die alleen op de dool zijn. Deze laatste groep zou in een aparte instelling worden opgevangen.

Mevrouw de minister, de Kempen zijn u niet vreemd. U kent het schilderij van Jacob Smits, het kind Jezus en De Kempen, dat op een prangende wijze de essentie van ons verhaal aanklaagt. Er blijkt duidelijk de wanhoop uit van mensen die geen onderdak kunnen vinden en die op de vlucht zijn voor koning Herodes. Aan de andere kant staan politici met hun troepen die krijzen en haat zaaien tegen kinderen op de dool, tegen mensen zonder onderdak die aan onze deur kloppen.

In deze tijd steekt Herodes onthaalspandoeken in brand of laat ze verscheuren. Ik dacht nochtans in een democratische staat te leven, gebaseerd op respect voor de medemens en op het verzaken aan geweld. We kunnen niet toestaan dat politici oproepen tot geweld, tot vervolging en bedreiging, als betrof het een moderne Herodes. De feestdag van de Onnozele Kinderen op 28 december, vervolgd en vermoord omdat ze niet in een bepaald idee pasten, is niet veraf meer.

Ik vind dit beschamend en dit huis onwaardig. De Kempen zijn altijd gastvrij geweest. Ieder dorp of gehucht geeft rond deze tijd het beste van zichzelf bij het opzetten van een kerststal waarlangs vervolgens een toeristische route wordt georganiseerd. Dit past bij gastvrijheid en medemenselijkheid ten overstaan van mensen en kinderen op de vlucht. Wij willen daar de nodige middelen voor krijgen. De scholen uit de regio zullen worden gevraagd mee te werken aan de opvang van deze kinderen. Wij vragen ons af hoe dit zal gebeuren. Onze autochtone kinderen moeten een goede opvang blijven krijgen. Ze moeten kunnen samenwerken met allochtone kinderen, met kinderen van asielzoekers, met kinderen op de dool.

Mevrouw de minister, weet u om welke aantallen op te vangen kinderen het gaat ? Hebt u, samen met de federale diensten, een voorstel tot spreiding over de scholen van de regio uitgewerkt ? Hoe groot zijn de fondsen waarin u voorziet om deze scholen van bij de aanvang aan opvang en opleidingsmiddelen te helpen ? We vernamen dat de personeelsnood zeer groot is. Hoe voorziet u hierin ? Hoe zal de kost met de federale overheid worden verrekend ?

De voorzitter : De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck : Mevrouw de minister, 'er was voor hen geen plaats in de herberg', luidt een bekend 2000 jaar oud citaat. Ik onderschrijf de toon van de tussenkomst van de heer Van Duppen.

Mijn vraag is niet verstoken van emotionaliteit. Bepaalde zaken treffen me ten zeerste. Ik was gedurende bijna zes jaar burgemeester. Ik weet hoe asielzoekers naar de gemeenten worden doorverwezen. Ik zoek op die momenten niet uit waarom ze naar hier komen, noch wat ze hier zoeken. Elke burger heeft in zijn leven maar één optie, trachten gelukkig te worden en zorgen voor een toekomst voor zijn kinderen, ongeacht zijn huidskleur en afkomst.

Van Dijk

Ik ben getuige geweest van vluchtelingenkampen in Kroatië en Bosnië-Herzegovina. Ik heb gezien hoe vluchtelingen, zelfs van een dorp verder, worden opgevangen en behandeld. Dat doet mij iets. Geconfronteerd met de problematiek in ons eigen land, zie ik dat er actie wordt gevoerd met ons volk als symbool. Dit treft me. Ik pleit hier niet voor een asielbeleid in deze of gene zin, ik wil naar het einde van de cyclus kijken. We worden geconfronteerd met vrouwen, mannen en kinderen die hier aankomen en we willen ze niet als honden behandelen.

Elk kind heeft recht op onderwijs. Ze worden verspreid over de gemeenten, belanden bij de respectieve OCMW's en worden ingeschreven in verschillende scholen. Vele scholen hebben ervaring opgebouwd en doen veel inspanningen om er het beste van te maken. We weten dat veel kinderen maar tijdelijk hier zijn.

Een asielcentrum veronderstelt een grote groep mensen en dus vele kinderen op één locatie. Ze zijn psychologisch gekwetst door wat hen overkomt. Ik citeer hier graag mijn grootmoeder die in de meidagen van 1940 met de fiets van de Kempen naar Frankrijk vluchtte. Ze heeft rondgedoold. Ze zei : 'Er zijn heel veel medeburgers die ooit op de vlucht zijn geweest. Er zijn niet alleen vreemdelingen die naar hier vluchten, ook onze mensen zijn ooit elders vluchteling geweest.'

Ik leg de minister enkele vragen voor omdat ik zelf ook niet goed weet wat de beste oplossingen zijn. Zullen we die kinderen verdelen over tientallen scholen ? Of zullen we ze in een eerste fase eerder in groep opvangen ? Ik weet het niet. Ik zou daar graag een antwoord op krijgen, ook op basis van pedagogische overwegingen. In elk geval ben ik van oordeel dat deze kinderen recht hebben op een degelijke opvang. Ik hoop dat de federale overheid met u of de administratie contact heeft opgenomen om in een degelijke opvang te voorzien, en dat er overleg wordt gepleegd met de scholen. In elk geval hoop ik dat we dit probleem met veel humanisme en een groot hart zullen aanpakken.

De voorzitter : De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, de massale toestroom van asielzoekers naar ons land is een feit. In meer dan 90 percent van de gevallen gaat het om economische asielzoekers. Dat zeg ik

niet, maar vele OCMW-voorzitters. Dit legt een tijdbom onder dit land.

In de krant van vandaag lees ik aan welke voorwaarden men moet voldoen om naar Canada te emigreren. Met de stamboom in de hand onderzoekt men of er ooit een familielid in de gevangenis heeft gezeten. Er gebeurt een bloedonderzoek, want iemand met aids komt er niet in. Men eist een bankgarantie van 2 miljoen frank. En dat gaat zo maar door. Zolang de traditionele politieke partijen niet willen inzien dat er aan het huidige asielbeleid geen enkele goede kant meer is, gaan we van kwaad naar erger. De heer Dirk Castrel schrijft dat vandaag nog in de Gazet van Antwerpen, en bij mijn weten is hij nog altijd geen lid van het Vlaams Blok.

Over de hoofden van de bevolking heen heeft de federale overheid beslist om ook in Arendonk een asielcentrum op te richten. We hebben vernomen dat het om ongeveer zeshonderd asielzoekers gaat, waarvan tweehonderd schoolplichtige kinderen. Uiteraard moet men deze kinderen opvangen. Die kinderen zullen naar basisscholen in Arendonk en omgeving worden gestuurd. Het middelbaar onderwijs zal plaatsvinden in Turnhout. Deze schoolse opvang vergt heel wat inspanningen van leerkrachten en directies. Dat zal ook bijkomende werkingskosten met zich meebrengen, onder meer voor aangepaste handleidingen en software. De directie van het Heilig Graf in Turnhout vraagt bijkomende steun. Men dringt er ook op aan om kinderen en ouders een taalbad te geven.

Kan de minister me zeggen of minister Vande Lanotte met haar al heeft overlegd in welke scholen de schoolplichtige asielzoekers zullen terechtkomen ? Worden ze in scholen uit de gehele regio ondergebracht, of worden ze in enkele scholen opgevangen ? Wat is de kostprijs van dit alles ? Zullen die kosten ten laste vallen van het ministerie van Onderwijs ?

De voorzitter : Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, ik wil u hier het verhaal van mijn gemeente vertellen. Twee of drie jaar geleden kregen we het donderbericht dat in een voormalig militair complex een centrum voor 350 asielzoekers zou worden opgericht. De bevolking heeft daar fel op gereageerd. De scholen reageerden angstig. Bij het begin van deze zittingsperiode heb ik de minister een vraag gesteld over de spreiding van deze asielzoekers. Vandaag, bijna

Heeren

twee jaar later, kan ik zeggen dat dit allemaal eigenlijk vlekkeloos is verlopen.

Ik wil dus wat tegengas geven. Dat wil echter niet zeggen dat we geen problemen hebben. Over de partijgrenzen heen, en met de hulp van de welzijnssector – die vaak wordt vergeten – en de Vlaamse Gemeenschap die een belangrijke preventieve taak vervullen, wordt een en ander in goede banen geleid. Ook de gemeente neemt veel initiatieven om de onrust van de bevolking, naar aanleiding van kleine incidentjes, weg te nemen. In de stad leven 37.000 inwoners. Vanaf januari zullen er 450 asielzoekers zijn. Wellicht zullen het er in Sint-Truiden 600 worden. Vandaag zijn er 50 schoolplichtige asielzoekers. Hun integratie verloopt vrij goed.

Anderhalf jaar geleden waren er problemen in onze vrij grote scholengemeenschap van het vrij onderwijs. Volgens de decreetgever moesten die kinderen school lopen in één vestigingsplaats. De schooldirectie verklaarde dat de school open stond voor iedereen, maar dat ze deze kinderen wou verspreiden over verscheidene vestigingen. De directie zag het niet zitten om deze vijftig kinderen – met bijna 50 verschillende nationaliteiten – op één plaats op te vangen. Aanvankelijk wou het ministerie dat niet toelaten, maar na enige discussie is de toelating er toch gekomen. Leerkrachten van die scholengemeenschap met 1200 leerlingen zeggen ons dat alles vrij goed verloopt. Kinderen discrimineren elkaar niet, het zijn de volwassenen die dat doen.

Niet alle volwassenen discrimineren, maar soms sta ik toch versteld hoe mensen reageren als ik het heb over de komst van een asielcentrum – ook in mijn eigen partij. Bijna alle volwassenen durven zo te reageren. Kinderen doen dat niet uit zichzelf. Wel is het zo dat de directie de kinderen opdeelt in categorieën, naargelang ze vlugger of trager leren. Globaal bekeken is de toestand niet dramatisch.

Dat wil niet zeggen dat ik geen kritiek heb op het gevoerde asielbeleid en op wat zich de voorbije weken in de media heeft afgespeeld. De dochter van een volksvertegenwoordiger werkt in een asielcentrum aan de rand van Brussel. Ze vertelt dat de mensen die daar toekomen onmiddellijk telefoneren naar hun land van herkomst. Ze zeggen hun landgenoten dat ze onmiddellijk moeten komen omdat ze nog tot 10 januari recht hebben op het bestaansminimum. Dit is geen Vlaams-Blokpraat, maar als ik dat hoor, krijg ik het moeilijk. Ik vind het spijtig dat we niet alle vluchtelingen kun-

nen opvangen. Deze discussie moet natuurlijk op het federale niveau worden gevoerd, maar Vlaanderen draagt wel de gevolgen. Op het vlak van het onthaalbeleid is er in Vlaanderen nog een hele weg af te leggen. De ministers van Onderwijs en van Welzijn moeten daar op het terrein iets aan doen. Het is niet omdat het in Sint-Truiden vrij vlot verloopt, dat er geen bijkomende middelen moeten worden vrijgemaakt. We kunnen niet ontkennen dat er problemen zijn, maar ze worden wel aangepakt.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mijnheer de voorzitter, ook in mijn omgeving bestaat er al heel lang een asielcentrum. Wat de realisatie daarvan betreft sluit ik me aan bij mevrouw Heeren. Vreemd is altijd een beetje vreemd, maar wat me vandaag enorm stoort is de houding van het Vlaams Blok, en nu al voor de tweede keer vandaag. Uit de toonaard van de woorden van de heer Huybrechts blijkt hoe weinig respect deze partij heeft voor universele waarden zoals solidariteit, respect en menswaardigheid. Dat raakt me heel diep.

De heer Pieter Huybrechts : Mijnheer Van Baelen, als we vragen en zeggen dat die kinderen moeten worden opgevangen, is dat voor u dan incorrect ?

De heer Gilbert Van Baelen : Mijnheer Huybrechts, u bent daarnet uw betoog op een heel andere wijze begonnen. Ik vind het totaal misplaatst van het Vlaams Blok om op die wijze mensen te willen ronselen, zeker ook als ik lees wat u terzake vertelt in de kranten. Het doet me dan plezier te vernemen dat de heer Dewinter niet ter plaatse kon komen omdat de bus in een file stond. Eindelijk is een file eens iets positiefs.

De heer Pieter Huybrechts : De bus is er nadien wel geraakt.

De voorzitter : De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau : Ik sta volledig achter het asielbeleid van de federale regering. Er worden terzake voortdurend aanpassingen en verbeteringen doorgevoerd. Men streeft naar een zo humaan mogelijk asielbeleid, overeenkomstig de EU-richtlijnen.

Het aspect van de mensensmokkel in deze problematiek kan echter niet hard genoeg worden aangepakt. Ik meen niet dat iemand de verantwoordelijken van de federale regering de les moet spellen.

Moreau

Men moet niet beweren dat er niets goed is aan het federale asielbeleid : ik betwist dit categoriek.

Het is niet de eerste maal dat ik dit zeg : wie hier niet thuis hoort moet terug naar zijn land van herkomst, om dat te helpen opbouwen. Het is echter onze morele plicht om alle schoolplichtige kinderen van asielzoekers die hier al dan niet tijdelijk verblijven, ongeacht van waar ze komen, een zo degelijk mogelijk onderwijs te verstrekken. We leven vandaag immers niet alleen in ons land of onze deelstaat, we leven in de wijde mensenwereld : onze verantwoordelijkheid is veel groter geworden.

De voorzitter : De heer Van Dijk heeft het woord.

De heer Kris Van Dijk : In deze discussie is er sprake van een zekere onduidelijkheid. Men haalt voorbeelden aan van landen waar men zeer strenge regels oplegt voor wie het land binnen wil. Dat is correct. Canada heeft een strenge regelgeving terzake, net als de VS, maar Europa heeft die ook.

De mensen die hier worden opgevangen zijn niet de mensen die hier met een legaal bewijs toekomen. Het gaat inderdaad over slachtoffers, die hier illegaal komen. Canada heeft het trouwens gemakkelijk : haar enige buitengrens op het land is die met de Verenigde Staten, een land dat ook een zeer strikte immigratiepolitiek voert. Maar aan de zuidgrens van de VS, met Mexico, staat een prikkel-draad. Daar kent men ook het probleem van illegale vluchtelingen. Men moet niet zeggen dat wij te open zijn in vergelijking met andere landen. Wie hier terecht komt moet menswaardig worden behandeld. We moeten hen niet in gesloten opvangcentra buiten de bebouwde zones stoppen.

Mijnheer Huybrechts, ik wacht op het eerste voorstel van uw fractie om het budget voor ontwikkelingssamenwerking op te drijven.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, geachte leden, het kabinet en het departement Onderwijs zijn uiteraard betrokken bij de problematiek van kinderen van asielzoekers in open centra. Reeds vanaf het begin van de jaren negentig wordt onthaalonderwijs georganiseerd in het basisonderwijs en in het secundair onderwijs, met jaarlijks een groter bereik wat scholen en leerlingen betreft.

Vanaf een periode van zestig dagen aanwezigheid op ons grondgebied is ook op kinderen van asielzoekers de leerplicht van toepassing en gaan we uit van het recht op onderwijs in een reguliere school. Het onthaalonderwijs spitst zich toe op twee aspecten, namelijk een intensief taalaanbod en integratie binnen het gewone klas- en schoolgebeuren. We maken hierbij abstractie van de mogelijke verblijfsduur van het kind en van het gezin op ons grondgebied. Er is immers sprake van problemen inzake verloop en dergelijke, wat de zaken niet altijd gemakkelijk maakt voor de scholen. Het principiële recht van elk kind op onderwijs en leren staat voorop. Hierbij wordt uitdrukkelijk gekozen voor een inbedding van het onthaalonderwijs in een gewone schoolomgeving om maximale kansen op integratie mogelijk te maken. Deze integratiegedachte is eigenlijk het algemene uitgangspunt.

Op het niveau van het secundair onderwijs wordt het intensieve taalaanbod in een aparte groep georganiseerd gedurende één schooljaar. Voor het basisonderwijs wordt het verblijf in een aparte klas tot een aantal uren per week beperkt. Voor de kinderen is het immers niet motiverend, zeker als ze jong zijn, om uitsluitend een taalaanbod te krijgen. Ze hebben ook behoefte aan andere activiteiten en aan voldoende kansen tot sociale contacten met autochtone leeftijdgenoten. Dat is ook belangrijk voor de taalontwikkeling. Daar wil ik onmiddellijk aan toevoegen dat daar discussie over bestaat. Dit is ook afhankelijk van het aantal anderstaligen dat in een bepaalde regio of school aanwezig is. Zeker in het Brusselse vormt dat nog een aparte problematiek : het Frans als moedertaal speelt daar vaak een min of meer negatieve rol in de contacten met elkaar. Daar kom ik straks nog even op terug.

Na het jaar onthaalonderwijs in het secundair onderwijs stromen de leerlingen door naar die onderwijsvorm of studierichting die het beste aansluit bij hun mogelijkheden. Dat is alleszins het uitgangspunt. Enkele weken geleden stelde een ander lid daarover een vraag. Deze persoon drong toen aan op een eventuele verlenging van die termijn van één jaar. Zoals mevrouw Heeren immers terecht opmerkte, hebben die kinderen natuurlijk niet allemaal dezelfde taalvaardigheid, zijn ze niet allemaal even vlot in het verwerven van de taal. Soms kan het dus nodig zijn dit taalbad wat langer te laten duren.

Ik erken dat er een grote diversiteit is in schoolse ervaring bij nieuwkomers, en dat dit het onthaalonderwijs er niet gemakkelijker op maakt voor de leerkrachten. Leerkrachten delen me mee dat sommige van die kinderen nooit een school hebben ge-

Vanderpoorten

kend. Dit gebrek aan sociale attitude, het zich gedragen op een school, vormt nog een bijkomend probleem. Er wordt via het steunpunt Nederlands als Tweede Taal geïnvesteerd in materiaalontwikkeling voor en vorming van leerkrachten die actief zijn in het onthaalonderwijs. Anderzijds wordt van de centra voor leerlingenbegeleiding en de begeleidingsdiensten ook extra aandacht verwacht voor deze scholen, onder meer met betrekking tot de psycho-sociale begeleiding van de leerlingen, maar ook voor de CLB's is dit vaak een nieuw gegeven. Zeker voor de nieuwe CLB's is het een nieuwe extra opdracht in de overgangsfase.

Ik ga nu even in op de concrete situatie met betrekking tot het nieuwe asielcentrum in Arendonk. Met het kabinet-Vande Lanotte is er regelmatig overleg. Zo is er concreet afgesproken over Arendonk dat het asielcentrum zou beschikken over een budget om het leerlingenvervoer te regelen, dat er een aanspreekpunt zou komen voor de betrokken scholen en dat het centrum actief zou samenwerken met de scholen om alle kleine en grote problemen die nu en in de toekomst zouden ontstaan te regelen, via regelmatig overleg. In Kapellen en Ekeren gebeurt dit reeds op die manier, tot ieders tevredenheid.

Er vindt vandaag in Arendonk een informatievergadering plaats met alle actoren uit de regio. Alle directies en betrokkenen uit Arendonk, Oud-Turnhout en Turnhout zijn uitgenodigd. Mijn departement en kabinet zullen op de vergadering aanwezig zijn. Ik ben mij bewust van de grote toestroom van kinderen van asielzoekers en van politieke vluchtelingen in de regio Turnhout en van de mogelijke problemen voor de draagkracht van de scholen die deze anderstalige nieuwkomers inschrijven. Zodra ik op de hoogte ben van de resultaten van dit overleg, kan ik u een meer gedetailleerd antwoord geven op uw vragen.

Voor het basisonderwijs kan een school in aanmerking komen voor bijkomende lestijden en een extra toelage vanaf vier anderstalige nieuwkomers, of elke bijkomende groep van vier leerlingen. In het basisonderwijs werkt men met een systeem van open enveloppen. In het secundair onderwijs wordt met een vast aantal scholen voor Vlaanderen gewerkt. Nu zijn er 29 secundaire scholen erkend om onthaalonderwijs te organiseren, maar hier werkt men met een gesloten enveloppe. Telkens als er meer leerlingen zijn op het niveau van het secundair onderwijs, moet er een nieuwe beslissing wor-

den getroffen om bijkomende scholen de toelating te geven.

Het is mijn overtuiging dat er op korte termijn een aantal moeten bijkomen. We moeten ons in deze commissie tevens bezinnen over dat systeem van gesloten enveloppen. Afhankelijk van het aantal op te vangen leerlingen moet worden nagegaan of het aanbod voldoende is of dat andere maatregelen nodig zijn. Het is nu al duidelijk dat het voldoende zal zijn. Dat kan op vrij korte termijn in orde komen.

De kosten voor het onthaalonderwijs die in verhouding staan tot het aantal anderstalige nieuwkomers die in de school worden opgevangen, komen ten laste van de onderwijsbegroting. Er is geen verkening van de kosten met de federale overheid. De federale minister van Maatschappelijke Integratie zal ernaar streven de randvoorwaarden voor een goed onthaal te verzekeren, onder andere voor het leerlingenvervoer. Deze zaak maakt het onderwerp uit van permanent overleg tussen de federale kabinetten van Maatschappelijke Integratie en Binnenlandse Zaken en de gemeenschapskabinetten van Onderwijs. Welzijn zal daar inderdaad ook een rol moeten spelen, zeker als de inburgeringstrajecten uitgestippeld zijn.

Ik vraag regelmatig aandacht voor de link met de minderjarige anderstalige nieuwkomer. Het is niet voldoende de volwassenen naar een taalcursus te sturen, de kinderen moeten naar bepaalde scholen worden geleid. Naar aanleiding van de visietekst over gelijke kansen kunnen we hier uitgebreid van gedachten wisselen. Het heeft ook te maken met non-discriminatie. Het is veel ruimer dan dit ene voorbeeld.

Ik ben het eens met mevrouw Heeren dat een en ander niet noodzakelijk tot problemen hoeft te leiden. Dat is juist, maar er bestaan regionale en menselijke verschillen. In het Brusselse heeft men te maken met veel verschillende groepen : Nederlands- en Franstalige kinderen, kinderen van Marokkaanse afkomst en anderstalige nieuwkomers. Dat maakt het onderwijs niet eenvoudig. Sommige leerkrachten staan meer open dan anderen of hebben meer ervaring. Ik ken leerkrachten die zich prima thuis voelen in het onderwijs aan anderstalige kinderen. Ze wensen zelfs niets anders meer te doen. Ze kennen een grote arbeidsvreugde. Dit verhaal echter is niet eenzijdig negatief. Het wordt moeilijk als de aantallen te groot worden en de middelen te klein. Die verantwoordelijkheid ligt bij ons.

De voorzitter : De heer Van Duppen heeft het woord.

De heer Jan Van Duppen : Ik wil nog een suggestie doen. In de Kempen blijken heel wat mensen uit het onderwijs of gepensioneerden bereid om zich vrijwillig in te zetten voor taallessen aan anderstalige nieuwkomers.

De voorzitter : De heer Van Dijk heeft het woord.

De heer Kris Van Dijk : De getuigenissen van mevrouw Heeren en de heer Van Baelen hebben me plezier gedaan. Ik ben ervan overtuigd dat dit ook goed kan verlopen, maar we worden geconfronteerd met een hetze. We zullen al het mogelijke doen om het tij te keren.

De voorzitter : De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Wanneer kunnen we over de concrete gegevens beschikken ?

Minister Marleen Vanderpoorten : Er zijn de afgelopen dagen vergaderingen geweest en er zijn nu nog vergaderingen aan de gang. Afhankelijk van de informatie die daaruit voortvloeit, zal er snel worden beslist. Dat kan morgen al zijn, dat kan ook volgende week zijn.

De heer Pieter Huybrechts : U maakt die gegevens dan over aan ons ?

Minister Marleen Vanderpoorten : Dat is geen probleem.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de uitvoering van de CAO V voor wat betreft de herziening van bepaalde weddeschalen

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer De Meyer tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de uitvoering van de CAO V voor wat betreft de herziening van bepaalde weddeschalen.

De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, dames en heren, in het

hoofdstuk Geldelijk Statuut van CAO V werd overeengekomen bepaalde weddeschalen te herzien. Dit was het geval voor de studiemeesters-opvoeders, secretarissen-bibliothecarissen, klerken en klerk-typisten, eerste klerken en eerste klerk-typisten, opstellers en eerste opstellers. Dit was eveneens het geval voor de weddeschalen van kinesisten, logopedisten, ergotherapeuten, maatschappelijk assistenten, verplegers in PMS-centra, assistenten in PMS-centra, opvoeders en hoofdopvoeders semi-internaat.

De herzieningen zouden gebeuren over een tijdspanne van vijf jaar, met aanvang op 1 december 1999. Werd deze CAO-bepaling al uitgevoerd ? Zo neen, waarom niet en wanneer mogen de personeelsleden de herziening verwachten ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, het akkoord van sectorale sociale programmatie voor de jaren 1999-2000 van CAO V voorziet in de gelijkschakeling van een aantal weddeschalen. De vorige regering heeft een ondersteunend IT-contract afgesloten voor de verwerking van de weddedossiers. De uitvoering van de bepalingen in verband met deze gelijkschakelingen wordt enigszins bemoeilijkt door het volgende gegeven.

De CAO voorziet in de herziening van een aantal weddeschalen met terugwerkende kracht vanaf 1 december 1999. Het is blijkbaar de eerste keer dat een dergelijke situatie zich in de geïnformatiseerde verwerking van de weddedossiers voordoet. Voor de IT-leverancier blijkt dit een probleem te vormen. Hij moet een totaal nieuwe module opbouwen om deze zogenaamde achterstallen te kunnen uitvoeren.

Voor de uitvoering van deze retroactieve verhoging van de weddeschalen werd dus een bestelling voor consultancy aangevraagd bij de IT-leverancier. Die heeft zich om technische redenen echter niet willen binden aan een datum van uitvoering.

Ik zal er bij de administratie op aandringen om voor deze groep personeelsleden, voor zover het hier de laagste weddeschalen betreft, de weddeaanpassing voorrang te geven.

Ik had gehoopt een positiever antwoord te kunnen geven, maar ik kan enkel medelen wat ik heb vastgesteld. Ik kan in dit geval enkel aandringen.

De voorzitter : De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Ik onthoud vooral uw engagement om zo snel mogelijk de destijds afgesproken concrete invulling te realiseren.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *De heer André Van Nieuwkerke, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.*

Vraag om uitleg van de heer Gilbert Vanleenhove tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de problematiek van revalidatietussenkomsten tijdens de lesuren voor leerplichtige leerlingen

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Vanleenhove tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de problematiek van revalidatietussenkomsten tijdens de lesuren voor leerplichtige leerlingen.

De heer Vanleenhove heeft het woord.

De heer Gilbert Vanleenhove : Mevrouw de voorzitter, een omzendbrief van 23 januari 1978, die vandaag nog steeds geldig is, heeft betrekking op de revalidatietussenkomsten tijdens de lesuren, verstrekt door externe hulpverleners. Hij is enkel van toepassing op leerplichtige leerlingen. In het decreet basisonderwijs hebben wij in artikel 49 opgenomen dat de Vlaamse regering de revalidatie tijdens de lesuren in een uitvoeringsbesluit moet bepalen.

In het vorige kabinet is een uitvoeringsbesluit gemaakt dat de goedkeuring van alle betrokken partijen kreeg. Ik heb het dan over de ouders, de scholen, de CLB's en de revalidatiecentra. Dat is om een of andere reden in de kast terechtgekomen.

Er is een poging ondernomen om een nieuw uitvoeringsbesluit te maken. Het schijnt dat dit bijzonder restrictief was, omdat het voor gehandicapte kinderen niet meer mogelijk zou zijn tijdens de lesuren revalidatie te volgen, tenzij na een ernstige ziekte of ongeval. Hierop kwam veel kritiek, en als ik correct ben geïnformeerd wordt er voor het ogenblik niet echt aan dat uitvoeringsbesluit gewerkt.

De omzendbrief van 1978 is dus nog altijd van kracht, ook al is die volgens deskundigen voorbij-

gestreefd en nadelig voor de kinderen en de ouders. In die omzendbrief wordt onder punt 4.1 bepaald dat leerplichtige kinderen uit het gewone onderwijs per week recht hebben op maximum twee lesuren van vijftig minuten voor revalidatie. In uitzonderlijke gevallen kan de minister via de bevoegde inspecteur een afwijking toestaan. Afwijkingen worden vaak aangevraagd voor leerplichtige kleuters. Men vraagt dan bijvoorbeeld om 3 à 4 keer vijftig minuten.

Ondanks die mogelijkheid tot afwijkingen die in de omzendbrief staat, blijkt uit de praktijk dat elke gemotiveerde aanvraag door de diensten van het departement Onderwijs stelselmatig wordt geweigerd. De betrokken scholen worden van die weigering op de hoogte gebracht met een standaardbrief. De reden voor de afwijzing luidt telkens dat de leerachterstand zo klein mogelijk moet worden gehouden. Ik zal niet zeggen dat die bezorgdheid niet terecht is, maar toch denk ik dat enige inhoudelijke argumentatie voor de afwijzing hier nodig is.

In een recente brief van de inspectie Basisonderwijs staat het volgende te lezen : 'De aanvragen tot afwijking bij leerplichtige leerlingen worden enkel positief geadviseerd als de oorzaak een ziekte of een ongeval betreft.'

In dezelfde brief maakt men gewag van een afspraak tussen de administratie en de inspectie om alle andere aanvragen negatief te adviseren. Letterlijk staat er : 'Geachte mevrouw, tot mijn spijt moet ik u meedelen dat, gezien de afspraak tussen de administratie en de inspectie, mijn advies bij hoger vermelde aanvragen telkens negatief is. Aanvragen tot afwijking worden bij leerplichtige kinderen enkel nog positief geadviseerd als de oorzaak een ziekte of ongeval betreft.'

In de omzendbrief van 1978 staat dat revalidatie wordt toegestaan, hoofdzakelijk na een ernstige ziekte of ongeval. Er staat echter niet dat het uitsluitend dan kan. De interpretatie die in de zojuist geciteerde brief wordt gegeven, is eigenlijk een aanfluiting van die omzendbrief.

Een medische staving van de aanvraag telt blijkbaar niet mee. Het is dan ook niet verwonderlijk dat een dergelijke halsstarrige houding van de overheid toch al herhaaldelijk de aanleiding is geweest voor betreurenswaardige en zelfs dramatische situaties voor de betrokken ouders en kinderen. Belangrijke groei- en ontwikkelingskansen worden ontnomen en ouders worden geconfronteerd met onnodige materiële, financiële en emotionele overlast.

Vanleenhove

Mevrouw de minister, bent u op de hoogte van de afspraak tussen de administratie Onderwijs en de inspectie om alle aanvragen negatief te adviseren, behalve bij de reeds vermelde gevallen ? Wat is uw houding ? Bent u bereid een andere regeling uit te werken die rekening houdt met medische argumenten en met meer eigentijdse verzorgingscriteria ? Is er een uitvoeringsbesluit voor artikel 49 van het decreet Basisonderwijs van 1997 in voorbereiding en wanneer kunnen we dat dan verwachten ? Indien er geen besluit komt had ik graag geweten waarom.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Ik wil de zaak nog wat ingewikkelder maken door te verwijzen naar een aantal maatregelen die werden genomen buiten het onderwijs, maar invloed hebben op deze kwestie.

Ik wil ook verwijzen naar de resolutie over leerstoornissen van de vorige legislatuur die ervan uitging dat voor kinderen met leerstoornissen een beleid moet worden uitgewerkt. Bovendien is het in het normale onderwijs de bedoeling dat de integratiegedachte en de zorgverbreding erop gericht zijn alles zo volledig mogelijk aan te bieden.

Logopedische consultaties tijdens de lesuren zijn vaak bestemd voor kinderen met leerachterstand. De consultaties worden terugbetaald door het Riziv. De voorwaarde is wel dat er een bepaalde graad van achterstand is en dat het om niet meer dan twee jaar leerachterstand mag gaan. Vanaf 1 januari 2001 stijgen de tarieven voor de logopedisten van ongeveer 450 frank tot ongeveer 550 frank. Vroeger mochten logopedisten werken aan terugbetaaltarief. Nu worden ze echter verplicht remgeld te vragen.

Ik heb bewust enkel over leerstoornissen gesproken, omdat enkel revalidatie bij logopedisten tijdens de lesuren toelaten na zware ziekte of ongeval veel te beperkt is. Het is veel belangrijker dat wij kinderen met een licht probleem een goede opvang geven dan dat we ze moeten doorverwijzen naar ambulante revalidatie-instellingen, waar ze enkele keren per week buiten de lesuren naartoe moeten.

Men moet daarenboven nog de verplaatsingen in rekening brengen. Concreet houdt dit in dat de kinderen die het al moeilijk hebben, drie keer per

week 's avonds naar een multidisciplinair centrum moeten gaan, dat gewoonlijk niet bij de deur ligt. De leerbelasting verhoogt hierdoor. We moeten die zaken samen zien.

Vorig jaar heb ik hierover een vraag gesteld. Mevrouw de minister, u hebt toen gesteld dat we ons moeten voorbereiden op het feit dat Vlaanderen verantwoordelijk moet zijn voor dit beleid. Ik heb toen verwezen naar een speech van federaal minister Vandenbroucke. Hij zei dat om de kosten in de logopedie beheersbaar te houden, remediëring van leerstoornissen niet meer zou worden terugbetaald via het Riziv. Het departement voor Onderwijs zou dit moeten doen.

Ik vraag dan ook aandacht voor het acute probleem dat de heer Vanleenhove heeft aangehaald. Vanaf 1 januari is er een bijkomende moeilijkheid als de terugbetaling voor gezinnen die het al zwaar hebben, anders verloopt. We moeten ook de toekomst in het oog houden. Wat doen we met leerstoornissen ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, bij zeer veel schooldoorlichtingen stelt de onderwijsinspectie vast dat scholen de reglementering inzake de afwijkingen voor revalidatievergoedingen niet respecteren. Een groot aantal aanvragen voor afwijking vindt dan ook plaats na een schooldoorlichting.

Er wordt nu eigenlijk een gedoogbeleid gevoerd, waarvan ik inderdaad op de hoogte ben. Indien de afwezigheid voor de revalidatievergoeding beperkt is tot twee uur, dan wordt er noch door de administratie noch door de onderwijsinspectie nagegaan waarvoor er behandeld wordt. Dit gebeurt in de volle wetenschap dat revalidatievergoedingen na ziekte en ongeval hoogst uitzonderlijk worden gegeven. Er kan misschien gediscussieerd worden of terugbetalingen van externen kunnen worden gehanteerd om leerproblematieken aan te pakken, ondanks zorgverbredingsmiddelen en het al dan niet nieuwe denken inzake inclusief onderwijs.

Een continue afwezigheid van verscheidene uren per week kan echter bijna niet anders dan nadelig zijn voor de schoolse ontwikkeling van het kind. Enerzijds begrijpt men volkomen dat de vraag terecht is, anderzijds heeft men de ervaring en leeft de vrees dat kinderen veel afwezig zullen zijn. We zijn van plan een goed evenwicht te zoeken.

Vanderpoorten

Leerproblemen moeten in eerste instantie door de school worden aangepakt. Indien revalidatierugbetalingen enkel nog mogen omwille van ziekte en ongeval – wat nu eigenlijk al het geval is – dan moet men aan scholen meer mogelijkheden geven om aan deze problemen het hoofd te bieden. Er is dus sowieso een oplossing nodig in de ene of andere richting. Men zal dan meer begeleidende maatregelen moeten treffen. Over wat die precies inhouden, valt nog weinig te zeggen. Men heeft al lang een uitvoeringsbesluit aangekondigd. De zaak is echter op dit moment nog niet afgerond.

Het zou fout zijn om het aspect revalidatie volledig los te zien van andere elementen van het gelijk-kansenbeleid. Het is belangrijk om de zaak te plaatsen in het kader van de discussie over het inclusief en geïntegreerd onderwijs. Ik heb al aangekondigd dat er tussen Nieuwjaar en Pasen extra aandacht zal gaan naar buitengewoon onderwijs. Men heeft de knelpunten geïnventariseerd.

Mijnheer Vanleenhove, u maakt melding van een brief. We zijn daar niet van op de hoogte. Het zou kunnen gaan om een verslag van een vergadering die in september heeft plaatsgevonden. Indien u die brief hebt, zouden we er graag een kopie van krijgen. Tijdens mijn ronde van Vlaanderen heb ik tegen de directies gezegd dat deze problematiek ons bekend is en dat we zo vlug mogelijk een oplossing willen bieden. We hopen dat dit gebeurt voor de paasperiode. Ook ik krijg hierover veel vragen. Indien we zeggen dat meer dan 2 uur niet kan, dan moeten we binnen de onderwijssector een oplossing vinden. Indien dit wel kan, dan moet men een goed evenwicht vinden.

De voorzitter : De heer Vanleenhove heeft het woord.

De heer Gilbert Vanleenhove : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben blij dat men werk maakt van de uitvoeringsbesluiten en dat men die wenst af te ronden voor de paasperiode.

In de praktijk blijkt dat leerproblemen – die in de eerste plaats door de school moeten worden aangepakt – vandaag niet kunnen worden opgevolgd door het gebrek aan middelen. Externe begeleiding blijft dus noodzakelijk. Men zal daar terdege rekening mee moeten houden in het uitvoeringsbesluit. Men moet soepel blijven inzake de voorgestelde uren per week.

U hebt het over het gedoogbeleid dat vandaag bestaat. Dit is niet onbelangrijk. In de brief die ik u straks zal geven, staat echter dat daarmee de kous af is. Voor andere aanvragen zou geen mogelijkheid van afwijking meer bestaan. Dat is geen goed antwoord. We ontnemen hierdoor heel wat kinderen kansen en veel ouders krijgen het moeilijk.

Minister Marleen Vanderpoorten : De vrees van een aantal mensen, waaronder mijn medewerkers, is dat men te veel aandacht zou schenken aan de externen. Daardoor is er bij wijze van spreken een nieuwe markt ontstaan. Het gaat om een vrij complex probleem. Het komt erop aan een goed evenwicht te vinden tussen beide.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Mevrouw de minister, ik vraag u de nieuwe informatie dringend te bestuderen.

De heer Gilbert Vanleenhove : Mevrouw de minister, ik ben het met u eens dat men in de eerste plaats in de scholen zelf moet zorgen voor de opvang. Externen kunnen complementair worden ingeschakeld. De discussie die we zullen voeren over gelijke kansen zal duidelijkheid kunnen verschaffen over de manier waarop we in het onderwijs bepaalde zaken kunnen inbrengen om leerproblemen en -stoornissen aan te pakken.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de voorzitter, we mogen deze zaak niet te principieel en te theoretisch benaderen. Ik heb soms het gevoel dat dit bij de administratie het geval is. Ik besef dat onderwijs een eerste verantwoordelijkheid heeft. Binnen het inclusief onderwijs en bij het aanbieden van een individueel begeleidingsplan voor leerlingen met leerstoornissen is het nodig externen te betrekken.

Ik ben het ermee eens dat we voor een goed evenwicht moeten zorgen. We moeten de externen echter alle kansen geven binnen het onderwijs. Dit moet uiteraard gebeuren in overleg met de onderwijsverstrekkers en de onderwijzers. We mogen de federale overheid bovendien niet het alibi geven dat logopedie om leerstoornissen aan te pakken automatisch een verantwoordelijkheid is van het onderwijs en dat zij niet meer moet zorgen voor de terugbetaling. We moeten denken aan het kostenplaatje dat dit voor ons met zich mee zou brengen.

De voorzitter : We moeten op beide niveaus met de bestaande middelen werken. Ook op het federaal vlak bestaat de bekommernis. We moeten onderkennen dat er in die sector een wildgroei bestaat. Tijdens het debat over het gelijkekansenbeleid moeten we daar rekening mee houden.

Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 12.26 uur.*
